

Araitx Etxaniz Azpiazu

*Azkoitia,
Gipuzkoa
(2004)*

Aurkibidea

Biografia

Azkoitiarra. Trikitilaria. Hika etxean asko entzun arren, ez du erabiltzeko ohiturarik izan eta egoera hori aldatzeko asmoz erabaki zuen Azkoitiko hika bultzatzeko "Hike eizan!" proiektuan parte hartzea. [Jaione](#) amarekin batera egin zitzaion elkarrizketa, hikaren inguruko kontuak jasotzeko.

Zintak

AZK-081

- **Proiektua:** Hike eizan!

- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Data:** 2021-07-08
- **Iraupena:** 48 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Hika kontzienteki nori?

- **Erref:** AZK-081/017
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:17:13. **Bukatu:** 00:19:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Batzuetan ezezagunei hika egin izan die eta haien erreakzioaren arabera hika jarraitu edo zuka-ra aldatu. Zenbaitekin gertatu izan zaio gerora ohartzea badakiela hika eta biek elkarrekin adostea hika egingo diotela elkarri. Orain alabei kontzienteki hika egin beharko diela komentatzen dute. Ez luke gaizki hartuko alabek berari hika egitea. Ohitura kontua iruditzen zaio, ez errespetu kontua.</p>

2. Inork gutxik egin izan dio hika

- **Erref:** AZK-081/019
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:19:50. **Bukatu:** 00:21:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Hika ez duela asko entzun izan dio. Aita eta ama entzun izan ditu hika, bai elkarrekin eta baita lagunekin ere. Lagunartean ez dute hika egiten. Inork gutxik egin izan dio zuzenean hika, irakasle batek bakarrik. Bere adineko mutilek hika egiten dute, baina mutilen artean bakarrik, neskei ez diete egiten. Neska batzuek ere toka egiten diote elkarri.</p>

3. Lagunartean hika hasteko nahia

- **Erref:** AZK-081/021
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:22:14. **Bukatu:** 00:23:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Lagunartean askotan pentsatu izan dute hika hasi behar direla, baina

gero kostatu egiten zaie ohitura aldatzea. Batzuek gaizki egiteko beldurra dute. Adineko mutilek toka ondo egiten dutela uste du, baina noka agian ez dute jakingo.</p>

4. Lehengusuekin toka; nokarik ez du erabiltzen

- **Erref:** AZK-081/024
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:24:13. **Bukatu:** 00:25:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hika badaki, erabili ez arren, eta egingo lukeela iruditzen zaio. Hala ere, ahizparekin baino errazago hasiko litzateke lagunekin. Lehengusuei toka egiten die, nahiz eta haiek zuka erantzun.</p>

Transkripzioa

- Hika... amak esaten du /esateu/ badakizula.
- Araitz: Bai, jakin bai.
- Burun daukezu, ez?
- A.: Bai.
- Baiña gero igual erabiltzia... hori, ez dezu erabili izan...
- A.: Ez.
- Ze iruditzen zatzu, aldaketa hori egin ahalko zendukela? Hike hastie oin...
- A.: Nik uste baietz.
- Eta ahizpekin, adibidez?
- A.: Ez dakit, eske ez dakit ahizpek ba al dakixen.
- Jaione: Bai, jakingo ez du /eztu/ ba. Gu... etxin aittu du behintzet eta...
- A.: Bai, baiño...
- J.: Bai, eta esan dezuna, guk etxin eta gero guk lagunartin´e hika eitten deu erabat. Ordun... jakin badaki. Aittute badao behintzet ta azkenin... bai, jakin... jarri ezkeo, bai. Nik uste det.
- A.: Bai, baiño nik uste det errexo hasiko nitzela lagunekin ahizpekin baiño. Egixe da nik lehengusui, zuk esan dezun bezela, iguel baitte zu aittu zaitutelako, lehengusui zea eitten dixot, lehengusu mutillei hika eitten dixot. Beaixek nei ez, baiño nik beaixei bai. Iguel baitte ama aittu detelako beti beaixei hika eitten. Izen leike.
- Osea ke, orduan, eitten dezu hika pixket?
- A.: Bai.
- Toka bakarrik. Ez?
- A.: Beaixek nei ez, normalin
- J.: Baiño iguel txikixo dizenak. Ez? Zeure edadeko lehengusui´e bai?
- A.: Bai. Baiño beaixek nei ez. Beaixek nei zuka beti.

5. Noka bakarrik galtzeak zer pentsatua ematen du

- **Erref:** AZK-081/028
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:26:33. **Bukatu:** 00:30:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Hika euskararen berezitasun bat da eta pena litzateke galtzea. Azkoitiko hikan noka bakarrik ari dela galtzen ikusteak ere zer pentsatua ematen duela diote. Askotan konturatu ez arren, mutilei errazago egin izan zaie hika, neskak finagotzat hartu izan direlako eta hika hizkera zakartzat hartu izan delako. Mutil gazteek euren artean hika egiten dute helduengandik hori jasotzen dutelako; neskek, berriz, ez.

6. Eskolan hikako adizkiak irakasten al dira?

- **Erref:** AZK-081/032
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:32:45. **Bukatu:** 00:33:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Araitzek dio mutil gazteek jakingo dutela noka ere badagoela, eskolan landu izan dutelako. Beraiek aditzak ikasterakoan ikasi izan dituzte hitanoko aditzak. Ahizpa gazteagoak, ordea, hikako aditzak ez zituztela ikasi behar esan zion. Jaionek ere entzun izan du ikastetxe batzuetan jada ez direla ikasten hikako formak.

Transkripzioa

- Askok jakingo ote dabe neskai desberdin ein bihar jakuenik be, ez? Mutil gazte askok jakin be ez.
- Jaione: Bo, auskalo.
- Etxian ez bedetse esaten...
- Hori da.
- Araitz: Baiño nik uste det /ustet/ jakin bai, ze eskolan-eta zea eitten deu eta beti esaten digube: "Akordau bixek jartzie, toka eta noka", azterketetan eta. Baiño gero hitz eitteako ordun ez.
- Eskolan, esan dozu, hori, lantzen dozuela hika?
- A.: Bai, guk bai. Baiño lehengun ahizpe ari zan lanak-eta eitten ta galdetzeko aditzek. Ta galdeu nixon "hi" aditze ta ezetz, hori ez zakobela sartzen, hori ez debela eman ber. Ta ez dakit...
- J.: Eske ni're hori ikusitte nao, e? Hitanoa ez dala erakusten eskolatan. Eskolan batzutan-ta ikusitte nao ni hori. Ta, bueno, ba, hori...
- A.: Guk bai. Guk ematen hasi giñenetik, bai, eman izen deu hike, baiño harrittu ein nitzen, esan zinin ahizpek ezetz, hori ez zebela zea ein ber, ez zebela ematen.
- Lantzen dozuena da, ba, aditzak lantzerakuan, "hi" be ba hor daola sartuta. Ez?
- Bai, bai.
- Baiña aparte ez da lantzen... ezer berezirik ez da...?
- Ez, ez.

7. Hika bultzatzeko zer egin

- **Erref:** AZK-081/035
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:35:21. **Bukatu:** 00:37:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hika bultzatzeko, norberak egin behar duela ahalegina dio Jaionek, hitz eginez. Araitzek dio Azkoitiko hitanoa bultzatzeko proiektuaren barruan badituztela zenbait ideia, sare sozialetara begira. Telebistan hitanoa txantxarako erabili izan da, baina interesgarria litzateke elkarrizketetan edo bestelakoetan ere txertatzea. Eskoletan lantzea ere egokia litzateke, baina horretarako irakasleek hika jakin behar lehenbizi.</p>

8. Hika gehien Azkoitian eta Azpeitian

- **Erref:** AZK-081/036
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:37:38. **Bukatu:** 00:39:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Azkoitian eta Azpeitian asko egin izan da hika. Bizkaitar batzuk Jaioneri esan zioten inbidia ematen ziela, beraiek ez zekitelako hika. Kostaldean (Zarautz, Orio...) ere egiten dela diote. Elgoibar aldera gutxi eta Urretxu-Zumarraga aldera ere bai.</p>

9. Gazteen hizkeran herriko hitzak gutxituz eta erdarakadak gehituz

- **Erref:** AZK-081/039
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:39:48. **Bukatu:** 00:42:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Jaionek gaztelaniaz egin zituen ikasketak. Hala ere, ez omen ditu inoiz erabili gaur egun gazteek erabiltzen dituzten moduko erdarakadak. Azkoitiko hitzak galtzen ari direla ere konturatzen da eta sarritan kargu hartzen omen die alabei. Hikak saltsa eta gatza ematen dio hizkerari Jaioneren ustez.</p>

Transkripzioa

- Azkoittixen euskerien egoerie nola ikusten dezue?
- Jaione: Ba Azkoitin euskerien egoerie, aber, nik e... nik hauei erritan

askotan eitten dixobet. Nik erderaz ikixi nun. Monjatan erderaz. Ta nik gero, nik dana e... nere ikasketa danak erderaz izen die. Iguel ikasgain bat euskeraz eta zea, baiñe dana erderaz in nun. Eta nik ikusten dittut oin hamen ibiltzen dittobela /ibiltzettobela/ erderaka batzuk guk ibiltzen ez giñuzenak. Osea, nik nere bizixen ez det esan “gordue”. Ez det nere bizixen esan. Erderakadak ibiltzen dittut, ba, pillie azkenin. Ba, bueno, asko ibiltzen dittou /ibiltzettou/, baiñe erderakadak...

- Araitz: Bai, batzuk...

- Jaione: ... guk ibiltzen dittounekin konparaute, baiñe... hitz batzuk, baiñe... hola... Eta gero, hamen bertako hitzek, ba, galtzen ai die. Nere ustez galtzen ai die. Nik aitzen detan /aitzetan/ “aita” “aitte” esan beherrin eo “portala” “bebarrue” esan beherrin, eo “munizipala” “merixue” esan beherrin...

- Araitz: Hori zuk beti...

- Jaione: Eta ya “korrika”, joe, ba, “antxintxike” esan beherrin...

- Araitz: Hori beti esan izen diguzu zuk; beti “korrika ez, antxintxike”, eo “portala ez, bebarrue”. Beti. Eta, hola, hainbeste... zuk hainbeste esanda, oin ahizpek esaten dunin /esateunin/ “portala”, oin neuk esaten dixot: “portala ez, bebarrue”.

- Jaione: Eske neretzat iuel hori ai da galtzen, hori ai da galtzen, eta ez ez dakizutelako, guk holaxe hitz eitten deu ta. Guk ez deu esaten “munizipala”, o ez deu esaten “portala”, ta hauek bai. Ta “aita”, guk “aitte”. Ta gauze hoixek iuel bai ai die galtzen. Eta gero hori, erderaka batzuk, bueno, guk erderaz ikixitte bizixen ibili ez dittouenak.

- Baiñe iuel erderakada hoixek eitten dittube, hola, grazixe eitteko edo... ez? Gaztien arteko...

- Jaione: E... ez dakit ba.

- Araitz: Bai, iuel hola hasi baiño gero...

- Jaione: Gero hor geratzen die /geratzeie/, e!

- Araitz: Gero hor geratzen die /geratzeie/ ta beti hola.

- Broma bezela hasten da, baiña gero...

- Jaione: Bai, gero hor geratzen die /geratzeie/.

- Araitz: Ta gero... ta gero ohittu hortaa.

- Ta hori askotan esaten dabe herri askotan gazte-hizkera falta dala edo gaztien arteko saltsarako... eta iguel izan leike baitte hike horrekin...

- Jaione: Baitte. Bai, hieke beste saltxa bat dauke, bai, lehen esan deun gertutasune, konplizidatie... zea hori, nik hori ikusten dixot. Eta bai, iuel bai, beste zea bat dauke, beste gatz bat dauke.

10. Azkoitian kalean ikasitako euskara: toka

- **Erref:** AZK-081/041
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:43:13. **Bukatu:** 00:45:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Azkoitian asko hitz egiten da euskaraz, beste herri batzuekin alderatuz gero. Jaione umea zenean, gaztelaniaz ikasten zuten eskolan eta kanpotik zetozenek agian ez zuten euskaraz ikasi beharrik sentitzen. Gaur egun denek

ikasten dute euskaraz eskolan. Mutilek hika ere ikasten dute kalean. Jaioneri ikasle batek toka egiten dio, dakien euskara bakarra hori delako.</p>

11. Trikiti-giroan hikarako joera

- **Erref:** AZK-081/043
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:46:30. **Bukatu:** 00:47:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Araitzek dio trikiti-giroan mutil zaharrago batzuek noka hitz egiten diotela. Izan liteke parranda-giroan edo giro alai horretan hikarako joera nagusitzea.</p>

Transkripzioa

- Batek esan zin neri iguel segun ze girotan iguel hike gehixo erabiltzen dala. Ba iguel trikiti eta bertso munduan...
- Araitz: Bai, nik... egixe da trikiti mundun trikitilari batzuk hola eitten dibe, baiño beti're mutillek. Baiño... bai. Hori bai, noka eitten dibe /eitteibe/. Hoixek bai, noka.
- Bai, ez? Eta zure adin ingurukuak ala zaharraguak ?
- A.: Ez, zaharrauek. Baiño... bai. Bai, trikiti mundun badao ohiture hori hike eitteko. Bai,
- Eta hortik kanpora esan dezu beste...?
- A.: Ez...
- ... gutxi aitzen dezula.
- A.: Bai, gaiña, hori, hike zaharrauek. Nere edadeko ta... trikiti mundun nere edadekuk ez, normalin ez.
- Hori izan leike baitte igual zea batzutan, ez, esparru batzutan gehixo erabiltzen dala edo...?
- A.: Bai, izan leike.
- Jaione: Edo lehen esan deuen girue're ze giro...
- A.: Hori da.
- J.: Zertako dan giro...
- Parranda girua edo...
- J.: Hori da, giro alaixo ta hola beste zea bat, beste saltsadun... Bai.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-01-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com